

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepr.gov.ua, ідентифікаційний код 43672853

На № 03-1473 від 22.06.2021
03-1474 від 22.06.2021
03-1476 від 22.06.2021

Рахункова палата України

Про результати аудиту

На виконання доручень Прем'єр-міністра України Д. Шмигала від 02.07.2021 № 31945/1/1-21, від 12.07.2021 № 31945/3/1-21 (до звернення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 09.07.2021 № 04-13/12-2021/226410), відповідно до листів Рахункової палати України Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з Міністерством розвитку громад та територій України, Міністерством фінансів України та Державним агентством водних ресурсів України розглянуло Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення річки Дніпро на період до 2021 року (далі - Звіт), схвалений рішенням Рахункової палати України від 08.06.2021 № 12-3, та повідомляє.

Стосовно розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення річки Дніпро на період до 2021 року» (далі - законопроект) з урахуванням прогалин і недоліків Програми, строк дії якої завершується, та забезпечення виконання положень абзацу другого пункту 29 Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106.

Відповідно до пункту 213 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України за I квартал 2021 року, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX, та пункту 431 плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276, Міндовкілля спільно з Держводагентством вживаються заходи щодо забезпечення подання законопроекту Кабінету Міністрів України із подальшим внесенням його на розгляд Верховної Ради України.

Законопроект має на меті врегулювання питання забезпечення виконання завдання з розроблення та затвердження планів управління річковими басейнами шляхом продовження строку дії до 2024 року чинної Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення річки Дніпро на період до 2021 року (далі - Програма). Це дозволить наблизити реалізацію плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в частині впровадження інтегрованого управління водними ресурсами відповідно до Водної рамкової директиви ЄС.

Розроблений Держводагентством законопроект погоджений із заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади і на сьогодні доопрацьований з урахуванням отриманих пропозицій та зауважень, зокрема в частині уточнення показників додатка 2 Програми, включаючи:

виконання заходів Програми у звітному році та розподіл повноважень Мінекономіки і Мінагрополітики згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1344, якою скасовано рішення про реорганізацію Міністерства аграрної політики та продовольства шляхом приєднання до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства;

приведення Програми у відповідність з вимогами Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106, у тому числі з вимогами щодо визначення замовника-координатора Програми;

доповнення законопроекту завданнями та індикаторами, визначеними Указом Президента України від 30.09.2019 № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», зокрема Ціллю 6 «Чиста вода та належні санітарні умови» в частині завдання 6.3 «Зменшити обсяги скидання неочищених стічних вод, у першу чергу, з використанням інноваційних технологій водоочищення на державному та індивідуальному рівнях», завдання 6.5 «Забезпечити впровадження інтегрованого управління водними ресурсами»;

змін щодо визначення повноважень Міндовкілля, Мінагрополітики, Держводагентства та Держрибагентства у сфері меліорації земель, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2021 № 539 «Деякі питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері меліорації земель», перейменування Державного агентства рибного господарства України на Державне агентство меліорації та рибного господарства України і відповідно до перерозподілу видатків на забезпечення управління та реалізації заходів і державних інвестиційних проєктів у цій сфері.

Для прискорення доопрацювання законопроекту Міндовкілля розроблені та направлені листами від 22.06.2021 № 25/2-17/13054-21, від 18.06.2021 № 25/1-17/12936-21 до Мінфіну та інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади проєкти актів щодо такого перерозподілу, а саме:

проєкт Закону України «Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», розроблений на виконання пункту 3

протоколу наради під головуванням Прем'єр-міністра України Д. Шмигала від 09.06.2021;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про передачу деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів на 2021 рік», розроблений відповідно до частини шостої статті 23 Бюджетного кодексу України.

На сьогодні щодо проекту розпорядження Кабінету Міністрів України отримано позицію Мінфіну та висновок Мінцифри про проведення цифрової експертизи.

Усі зазначені кроки потребували суттєвого доопрацювання текстової частини та обрахунку показників додатків до законопроекту.

Крім того, відповідно до доручення Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Р. Абрамовського від 20.04.2021 № 23/1-Д Держводагентство має забезпечити розроблення методики оцінки ефективності виконання Програми на період до 2021 року та наступні роки з урахуванням її специфіки та кінцевих результатів.

Принагідно зазначаємо, що Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль дорученням від 17.02.2021 № 22059/46/1-20 погодив пропозицію Міндовкілля (лист від 12.02.2021 № 25/1-12/2813-21) щодо перенесення строку подання законопроекту на розгляд Кабінету Міністрів України до 27 серпня 2021 року.

Після погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Міндовкілля забезпечить в установленому порядку внесення законопроекту на розгляд Кабінету Міністрів України.

Водночас Держводагентством здійснювалася підготовка заяви та проекту звіту про проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стосовно схвалення концепції реформування управління водними ресурсами України.

На сьогодні в напрямі реформування управління водними ресурсами України здійснено реорганізацію структури управління водогосподарсько-меліоративним комплексом зі створенням територіальних органів Держводагентства, басейнових управлінь водними ресурсами, консультаційно-дорадчих органів - басейнових рад, регіональних офісів водних ресурсів та підпорядкованих ним водогосподарських організацій.

Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688 Стратегію зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року та план заходів з її реалізації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567.

На повторне перше читання внесено проект Закону України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель» (реєстр. № 5202 від 04.03.2021), після прийняття якого Верховною Радою України планується затвердити зміни до Типового положення про басейнові ради,

затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.01.2017 № 23 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.02.2017 за № 231/30099. Затвердження цих змін дозволить розширити повноваження басейнових рад та поліпшити їх взаємодію з місцевими органами виконавчої влади.

З прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 24.05.2021 № 539 «Деякі питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері меліорації земель» та внесенням відповідних змін до повноважень Міндовкілля, Мінагрополітики, Держводагентства та Держрибагентства у сфері меліорації земель продовжується реформування в частині відокремлення сфери надання державою послуг із зрошення та дренажу від державного управління водними ресурсами, а також утворення суб'єкта господарювання з надання послуг із зрошення та дренажу, зокрема передачі Мінагрополітики повноважень у сфері меліорації земель і утворення Державного агентства меліорації та рибного господарства України.

У рамках реалізації зазначених нормативно-правових актів Мінагрополітики був розроблений проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій Державного агентства водних ресурсів до сфери управління Державного агентства рибного господарства» та передано до Мінагрополітики підготовлені відповідно до вимог пункту 6 Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 № 1482, матеріали щодо об'єктів передачі.

Таким чином, вважаємо, що процес реформування управління водними ресурсами перебуває на стадії завершення і не потребує розроблення та схвалення концепції (стратегії) реформування управління водними ресурсами України.

Стосовно розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проєкту Водної стратегії України на період до 2030 року.

Відповідно до підпункту г) пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», уведеного в дію Указом Президента України від 23.03.2021 № 111, передбачено підготовку та затвердження у шестимісячний строк Водної стратегії України на період до 2050 року.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з Командою офісу підтримки реформ міністерства розробило проєкт Стратегії розвитку водної політики України – Водної стратегії України (далі – проєкт Водної стратегії України).

З метою обговорення проєкт Водної стратегії України оприлюднено на офіційному сайті Міндовкілля у розділі «Новини» 14.06.2021 за напрямом «Стале управління водними ресурсами». Ознайомитись із документом можна за посиланням <https://mepr.gov.ua/news/37577.html>.

Крім того, Міндовкілля листом від 22.06.2021 № 25/8-12/13014-21 направило проєкт Водної стратегії України на розгляд басейновим радам.

Стосовно підготовки проєктів актів законодавства та подання їх на розгляд Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинних нормативних актів, зокрема Водного кодексу України, в частині нормативного визначення переліку об'єктів водогосподарсько-меліоративного комплексу та поняття «водогосподарський комплекс», а також проєкту Закону України «Про управління водогосподарсько-меліоративною інфраструктурою».

Згідно з пунктом 212 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України за I квартал 2021 року Міндовкілля визначено відповідальним за підготовку проєкту Закону України «Про управління водогосподарсько-меліоративною інфраструктурою». Зазначений законопроект має відокремити сферу надання державою послуг у сфері зрошення та дренажу від державного управління водними ресурсами, забезпечити організацію водокористувачів з метою спільного утримання, використання, експлуатації та технічного обслуговування об'єктів меліоративної інфраструктури.

Урядом України запроваджена інституціональна реформа управління водними ресурсами та меліорацією земель, у рамках якої відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24.05.2021 № 539 «Деякі питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері меліорації земель» повноваження щодо формування державної політики у сфері гідротехнічної меліорації передано від Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України до Міністерства аграрної політики та продовольства України, а її реалізація - від Державного агентства водних ресурсів України до Державного агентства меліорації та рибного господарства, а також Державне агентство рибного господарства України перейменовано на Державне агентство меліорації та рибного господарства України.

Зазначені кроки передбачають передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій із сфери управління Державного агентства водних ресурсів України до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства України.

Міндовкілля листом від 04.03.2021 № 25/1-12/4609-21 погодило розроблений Мінагрополітики проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України, яким передбачено передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства рибного господарства України, на сьогодні - Державного агентства меліорації та рибного господарства України.

Окрім того, відповідні засади запропонованої інституціональної реформи в галузі гідротехнічної меліорації земель передбачені проєктом Закону України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель» (реєстр. № 5202 від 04.03.2021), який, зокрема, був підтриманий Держводагентством.

Таким чином, питання формування та забезпечення реалізації державної політики щодо гідротехнічної меліорації земель уже не належать до компетенції Міндовкілля, у зв'язку з чим потребує зміни відповідального виконавця завдання, визначеного кроком 430 плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276, з Міндовкілля на Мінагрополітики.

Ураховуючи зазначене, Міндовкілля ініціювало проведення узгоджувальної наради, яка відбулась 31.05.2021 за участі керівництва Міндовкілля та Мінагрополітики. За результатами наради узгоджено позицію Міндовкілля щодо необхідності визначення Мінагрополітики головним виконавцем завдання, визначеного пунктом 212 розділу 10.2. «Раціональне природокористування» Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік. З відповідним проханням Міндовкілля звернулось до Кабінету Міністрів України листом від 01.06.2021 № 25/1-12/11489-21.

Про стан підготовки проєктів законів України, визначених Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, поінформовано Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування листом від 08.06.2021 № 25/1-15/11894-21.

Стосовно активізації виконання плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в сфері водного господарства, зокрема щодо затвердження:

1) Методики проведення стратегічної екологічної оцінки

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 затверджено Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, які розроблені на виконання пунктів 6 та 7 частини першої статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», і розміщено на вебсайті Міндовкілля за посиланням https://mepr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf;

2) Порядку визначення зон, уразливих до накопичення нітратів (у тому числі з урахуванням механізмів співробітництва у транскордонному контексті)

Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15.04.2021 № 244 затверджено Методику визначення зон, уразливих до (накопичення) нітратів та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.06.2021 за № 776/36398;

3) Плану заходів щодо поетапного зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел

Відповідно до пункту 420 плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276, у частині імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел (Нітратна директива), Мінагрополітики, Мінекономіки визначено відповідальними за розроблення проєкту наказу Мінекономіки про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів з метою забезпечення поступового зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел;

4) Програми моніторингу якості поверхневих і підземних вод

Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31.12.2020 № 410 затверджено програми державного моніторингу вод в частині діагностичного та операційного моніторингу поверхневих вод та діагностичного моніторингу прибережних і морських вод Чорного та Азовського морів. Зазначений наказ розміщено на вебсайті Міндовкілля за посиланням <https://mepr.gov.ua/documents/3190.html?fbclid=IwAR3BUKltEXjNSY3kz7fKr3w8As-2HnUaXAffUFWa8zUIDp0I11ATDe7gWoI>.

Стосовно посилення контролю за використанням коштів державного бюджету, спрямованих на виконання Програми, а також усунення виявлених у ході аудиту порушень та недоліків і надання відповідного доручення Держводагентству щодо опрацювання вищенаведених рекомендацій Рахункової палати України.

Зауваження Рахункової палати в частині дотримання вимог пункту 5 розділу третього Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 21.01.2003 за № 47/7368, взяті до відома та будуть враховані під час підготовки звітів про виконання паспортів бюджетних програм.

Наразі Держводагентство на виконання вищезазначених доручень Прем'єр-міністра України Д. Шмигала опрацювало Звіт та розробляє план заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою України недоліків і порушень для недопущення їх у подальшому, який буде затверджений в установленому порядку та наданий відповідним органам виконавчої влади після призначення Кабінетом Міністрів України виконувача обов'язків Голови Державного агентства водних ресурсів України.

Разом з тим Мінфін поінформував, що в разі надходження відповідних проєктів нормативно-правових актів з питань удосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, які забезпечуватимуть державне регулювання у галузі водного господарства та підвищення ефективності діяльності у зазначеній сфері, візьме участь у їх опрацюванні згідно з чинним законодавством.

Заступник Міністра

Михайло ХОРЄВ